

TIPS & TRICKS:

VERWEDERHERGEBRUIK VAN MATERIAAL

Davy Boutsen

Zomervakantie! Voor vele collega's in theaterhuizen en andere locaties is het bij uitstek de periode om de zomerpoets te doen. En dan komen we gegarandeerd uit bij vele materialen

die we na de poets van vorig jaar eigenlijk 11 maanden niet meer vastgenomen hebben...

Deze 'ruimtevuilers' wat doen we ermee? Te goed om weg te gooien, niet goed genoeg om bij te houden in een magazijn dat sowieso al te klein is.

Omdat we doorgaans ecologisch ingesteld zijn – jawel, want we zijn al van conventioneel licht naar ledverlichting over gegaan toch – wat doen we ermee?

Er zijn eigenlijk heel wat mogelijkheden wanneer je het internet afschuimt. Zo kom je heel wat initiatieven tegen die hergebruik van materialen in het hart dragen. Ik geef hier verschillende voorbeelden die ik ben tegengekomen in theaters, het internet, van horen zeggen...

Theatertechnische materialen

De meeste theaters werken vroeg of laat samen met de omliggende theaters. Bijvoorbeeld als er een productie binnenkomt die enkele profielspots meer nodig heeft dan het voorradige gamma, een kleurfilter van een nummer dat je net niet hebt, een volgschot die er niet is... wordt regelmatig een telefoontje gedaan naar de collega's of we het daar kunnen lenen.

Dat de onderlinge contacten tussen technici belangrijk zijn, gaat verder dan het uitleenen. In Kursaal Oostende ging men de akoestische panelen (die worden gezet en ingehangen als extra klank-kaatsers bij akoestische concerten) van de hand doen. CC Hasselt nam deze over van Kursaal Oostende. De technici in CC Hasselt wisten dat ze in De Faar Dilsen-Stokkem op zoek zijn naar een oplossing voor de droge klank op hun podium. Dus de oude akoestische panelen van CC Hasselt verhuizen mogelijks naar De Faar, zo zie je maar.

Hoe zit het dan met die oude theatertechnische materialen die we ergens in het theater nog hebben staan?

Werk je in een theater verbonden aan een stad of gemeente, dan is gewoon verkopen meestal moeilijk. Veelal wordt dit door een opgezette veiling gedaan en gaat het geld van de veiling de algemene geldpot van de stad of gemeente in, daar heb je zo direct voor je theater niet veel aan.

Bij aankoop van nieuwe lichttafels, geluidstafels en andere theatertechnische materialen kunnen de oude versies die naar de hoek van de opslag verwezen worden ook worden doorgegeven aan andere theaters die deze nog kunnen gebruiken. Op die manier maak je een goed hergebruik en een kostenbesparing voor het ontvangende theater.

Bij aankoop van nieuw materiaal, wordt door de verkopende firma het oude materiaal regelmatig terug genomen en een bedrag in mindering gebracht van de aankoop. Deze belanden dan bij de firma op de afdeling tweedehands verkoop. Theatertechnisch materiaal wordt ook soms doorgegeven aan opleidingen zodat er daar nog mee geëxperimenteerd kan worden, al is het maar om te ervaren hoe het is om op een oude conventionele geluidstafel te werken.

Je kan materiaal ten dienste stellen van of uitleenen aan verenig-

Reiskoffer voor een zomeropera

gingen, jeugdbewegingen, muziekscholen of jeugdhuzen om hen verder te helpen.

Musea en verzamelaars van specifiek licht- en geluidsmaterialen nemen graag speciale items in ontvangst. Zo bouwt Erik Vande Voorde van 'vintagemicrophones.be' aan een mooie collectie speciale micro's. Als je op het internet zoekt naar musea voor theaterlicht, geluid... kom je zeker bij de juiste mensen terecht.

Of je kan zoals in de Stadsschouwburg Brugge zelf een mooie tentoonstelling maken van oude theatertechnische materialen, rekvisieten en decorstukken.

Ik hoorde al verhalen van freelancers die op pensioen gaan en hun materiaal wegschenken aan startende jonge technici die hiermee nog aan de slag kunnen.

Decorstukken, rekvisieten en kostumering die teveel plaats innemen

Laten we beginnen met de website: 'Theatermarkt.be'.

"We hebben als missie om Theatermarkt tot dé online marktplaats voor verhuur en verkoop van tweedehands decors, rekvisieten en kostuums voor musical en theater te maken, met een aanbod aan theaterattributen van gezelschappen, productiehuzen en andere aanbieders uit heel Nederland en Vlaanderen.

We kennen in België en Nederland een bloeiende theater- en musicalwereld, zowel professioneel als op amateurniveau. Met veel passie worden er schitterende producties gemaakt. Niet alleen door uitvoerende mensen op het podium, maar ook achter de schermen wordt er hard gewerkt aan decors, theaterkleding en rekvisieten. Dit kost vaak veel tijd en geld. Helaas gebeurt het maar al te vaak dat na een handjevol voorstellingen de decors in de afvalbak verdwijnen. Ontzettend zonde. Er

zijn namelijk genoeg verenigingen en stichtingen die zelf niet de middelen, de mankracht of de creativiteit in huis hebben om zelf mooie decors en kleding te maken. En wat is er nou mooier dan elkaar kunnen helpen?

Theatermarkt helpt aanbieders en zoekers van tweedehands theaterbenodigdheden met elkaar te verbinden. Zowel verhuur als verkoop. We creëren voor beide partijen een win-winsituatie: de huurder/koper heeft snel en goedkoop (een aanvulling op) decors en/of kleding, de aanbieder kan nog wat geld terugverdienen in het vervaardigen ervan. Op die manier wordt de hele amateur-theaterwereld er financieel beter van. En het is nog duurzaam ook!"

Daarnaast zijn er initiatieven te vinden van bedrijven die banden smeden met plaatselijke verenigingen inzake het hergebruik van decors.

Decors komen na gebruik dikwijls terug tot bij de bedrijven. En jawel, hoe meer je produceert, hoe meer je achteraf te stockeren krijgt in je magazijn. Dat raakt natuurlijk ook ooit vol. Zo wordt er binnen het bedrijf een database aangelegd van geïnteresseerde amateur theaterverenigingen die aangesproken kunnen worden wanneer decor weggaat. Op die manier krijgen vele decorstukken een tweede leven. Een mooi voorbeeld hiervan is 'Deusjevoet' in Genk.

"Bij Deusjevoet ontwerpen we decors en interieurs met oog op morgen. Duurzaamheid zit niet verstopt in een checkbox, maar verweven in alles wat we doen, van materiaalkeuze tot productie. We kiezen voor oplossingen die minder belasten, langer meegaan én blijven kloppen in stijl en kwaliteit. Geen toegevingen op uitstraling of beleving, wel op impact. Zo bouwen we plekken die niet alleen indruk maken, maar ook verantwoordelijkheid uitstralen voor de klant, de planeet en

wat nog komt."

Deusjevoov neemt sinds 2024 deel aan het VCDO- traject van VOKA. VCDO staat voor Voka Charter Duurzaam Ondernemen. Het doel van dit traject is het behalen van een UNITAR Pioneer certificaat van de Verenigde Naties m.b.t. de 17 SDG's (Sustainable Development Goals). Dit is een internationaal erkend certificaat voor duurzaam onderne- men op basis van 17 pijlers. Het is een intensief meerjarenproject dat jaarlijks beoordeeld wordt door externe auditoren waarbij ze na 3 jaar het Pioneer certificaat kunnen behalen, na 5 jaar het Champion certificaat en na 7 jaar het Ambassador certificaat. Het is dus absoluut een duurzame meerjaren commitment dat ze als bedrijf aangaan om duurzaam ondernemen in het DNA en het hart van de bedrijfsvoe- ring te brengen.

Deusjevoou bouwde de laatste jaren aan samenwerkingsverbanden met scholen, vzw's...

Onder VLAIO Living Lab TransFormMaker, circulaire meubelindustrie, levert DeuSejovo hun reststroom plaatmaterialen voor een project in het kader van het lesprogramma 'Circular Design'. Studenten van de 3e bachelor Productdesign aan LUCA School of Arts worden hierbij uitgedaagd om met circulaire designstrategieën aan de slag te gaan. De opdracht bestaat uit het maken van een circulair meubelprototype via de principes van 'Open Design'.

Verder geven ze jaarlijks de kans aan studenten uit verschillende opleidingen om een stage te doen bij Deusjevo & UPspace.

Ze maakten een lijst van onderwijsinstellingen en goede doelen die gecontacteerd worden om reststromen gratis af te halen. Afgedankte decorstukken worden aangeboden aan vzw's. Recent mocht vzw Vrijstaat A verschillende vrachtwagens materiaal ophalen voor hergebruik.

Meubelstukken (stoelen, tafels, banken,...) worden bijgehouden en hergebruikt of verkocht via veilingssites.

Restplaatstromen worden vervolgens ook aangeboden in het LUCA circulair design project of aan technische scholen.

Ook theatermakers staken de koppen bijeen om te zorgen dat het decor niet een enkeltje richting containerpark werd.

Alden Biesen Zomeropera vzw organiseert jaarlijks in mei-juni een operafestival met als doel drempelverlagend te werken voor het grote publiek in Limburg en daarbuiten. Vermits zij enkel van april tot juli verblijven op de Alden Biesen site, betekent dit dat al het gebruikte materiaal op verschillende locaties gestockeerd moet worden. Er is een kleine opslag van theateertechnische materialen, kostuums en rekwisieten en daarnaast is er een zeecontainer waarin al het hout voor opbouw podium en decor opgeborgen wordt. Extra materialen die aangekocht worden voor het decor, worden meestal terug verkocht of weggeschonken. Voor de productie 'La storia di Gianni Schicci' in 2023 lieten ze een decorstuk maken in de vorm van een grote reiskoffer, die geopend kon worden tot een soort kamer. Te mooi om weg te doen, te groot om te stockeren... Dus werd contact opgenomen met Samaritan Musical Productions, een amateur musicalvereniging uit Bree. Deze vereniging zou in hun loods het decorstuk stockeren en mag het gebruiken. Indien Alden Biesen Zomeropera vzw het decorstuk nog wil gebruiken voor hun jaarlijkse kinderopera, mogen ze het terug ophalen bij Samaritan Musical Productions. Een mooie overeen-

komst waarin ondertussen meerdere decorstukken opgenomen zijn.

Kringwinkels

Meer en meer zie je ook samenwerkingen met de lokale Kringwinkels. Hier kan je goedkoop rekwisieten, tapijten en andere items kopen. Ook worden artikelen uitgelend of verhuurd voor gebruik in theaterproducties en tentoonstellingen. Zo zijn er al samenwerkingen tussen theaters en kringloopwinkels zoals in De Zeepziederij ivm workshops over pimpen van materialen, modeshows van kringwinkel kleding en attributen...

Hoe zit dat met andere herbruikbare materialen die regelmatig op ons podium verschijnen?

Onze Waalse collega's van ATPS (Association de Techniciens-et-Professionnels du Spectacle) bracht onlangs een affiche uit met de titel: 'Guide de Déstockage - Gids voor Hergebruik'; een lijst van hergebruikfaciliteiten in België.

Deze brengt verschillende organisaties in kaart die gebruikte materialen aannemen om ze een tweede leven te schenken. Dit gaat heel breed van decormaterialen, meubels, hout, verlichting, tot bouwmaterialen. Je kan het zo gek niet bedenken of er bestaat een organisatie die het materiaal nog kan gebruiken of verder verdeelt. Je ziet op de affiche ook dat ze zeker nog op zoek zijn naar andere organisaties die in de gids opgenomen kunnen worden om zo de lijst uit te breiden.

Ivm gebruikte bouwmaterialen zijn er vele Belgische gemeenten, bedrijven, VZW's, die hieraan meewerken: Recupcentrale in Gentbrugge, Atelier Circuler, Materialenbank Leuven, Buurman Antwerpen, Materialenbank Roeselare, Advitam-materiaal, Belgische Hergebruik Netwerk, Rotor Deconstruction & Consulting...

Hoe zit dat buiten onze landsgrenzen?

Dat deze tendens niet alleen in België de kop opsteekt is wel duidelijk.

In het Verenigd Koninkrijk vind je 'Theatre Green Book'

Dat boek is in Engeland tijdens corona ontwikkeld en brengt alle kennis en expertise op duurzaamheid in de podiumkunstenector bijeen.

Een van de kernprincipes is het stapsgewijs uitfasen van nieuwe of 'ruwe' materialen. Het bevat veel kennis, maar ook toepassingen waarmee partijen zelf aan de slag kunnen.

In Nederland vind je een mooi artikel over verkenning in onze sector om hergebruik te stimuleren: 'Hergebruik decors en kostuums. Hoe de podiumkunstensector steeds duurzamer wordt'. In een samenwerking van VANG Buitenshuis (programma gericht op circulariteit van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) samen met de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK). Dit is terug te vinden op de site NAPK.nl.

En bij onze noorderburen hergebruiken ze ook bouwmaterialen: Gebruiktebouwmaterialen.com. Bloem gebruikte bouwmaterialen.

Hoe zit dat dan met tentoonstellingsmaterialen?

Hier stuitte ik op 'Museumgoed.nl'

"Tom Jaspers wordt vaak ingehuurd als projectleider voor grote kunstopdrachten. Enkele jaren geleden had hij een verwoestend en

Duurzaamheid binnen

- [illegible]

verhelderend aha-moment. Hij zag hoe een museummedewerker na afloop van een tentoonstelling een vitrine wilde slopen met een grote hamer. Dat kon toch niet waar zijn? Tot zijn verbijstering kwam hij erachter dat veel musea hun expositiemateriaal nogal makkelijk af-danken. Dat moest anders en hij verzoon MuseumGoed, een bedrijf dat overbo-dig expositiemateriaal inneemt en dat musea vervolgens voor een klein bedrag kunnen huren. Sinds de start is de omzet verdrievoudigd. Inmiddels maken legio musea, galeries alsook kunstenaars uit Nederland en België gebruik van de diensten van MuseumGoed."

MuseumGoed is een platform dat zich erop richt meer deling en hergebruik van tentoonstellingsmaterialen mogelijk te maken binnen de museale sector. Voor tentoonstellingen en projecten worden door musea en organisatoren doorlopend allerlei tentoonstellingsmaterialen ingekocht, ontworpen en gebouwd (sokkels, wanden, vitrines, schermen, verlichting, etc). Deze materialen verdwijnen na afloop vaak langdurig in een opslag, of zelfs in de afvalcontainer. En dat is raar, aangezien er bij andere partijen (instellingen, organisatoren, ontwerpers, kunstenaars) net zo doorlopend een behoefte bestaat aan deze materialen. Voor zoekende partijen zijn die materialen op dat moment echter onvindbaar of niet (meer) beschikbaar. MuseumGoed brengt vraag en aanbod, behoefte en beschikbaarheid, van derge-

lijke materialen doelmatig bij elkaar en zorgt ervoor dat de tentoonstelling-sector efficiënter om kan gaan met de spullen die er al zijn. Met dat doel beheert MuseumGoed een collectieve voorraad museale tentoonstellingsmaterialen. Dat doen ze voor een groeiend aantal leden, waaronder Van Gogh Museum, Amsterdam Museum, Foam, Centraal Museum, Drents Museum, Museum Kranenburg, Joods Historisch Museum, Museum Arnhem, Museum Panorama Mesdag, Edams Museum en Eye.

MuseumGoed heeft een opslag met een eigen collectie materialen in Amsterdam, gedeoneerd door musea. En die zijn te huur. Maar je kan daar ook je eigen materialen opslaan. En dat is aantrekkelijk, omdat je bij MuseumGoed de mogelijkheid krijgt om in een afgeschermd online omgeving uw materialen te beheren ('opslag-lidmaatschap'). Daarmee heb je op elk ogenblik een overzicht van welke spullen je precies hebt en waar deze veilig en netjes staan. Via je eigen interface kan je al je materialen met specificaties en foto's zien, zijn ze te bestellen, en worden ze bezorgd of weer opgehaald wanneer je dat wil.

Delen gaat ook. Je kan in het systeem van MuseumGoed voor je eigen materialen per artikel bepalen of die wel/niet beschikbaar zijn om te delen met andere leden, en voor welke periode ('opslag+delen lidmaatschap'). Dan worden die delingen ook op de site gepubliceerd

voor die periode. Dit blijft volledig onder je eigen beheer. Voor de periode dat materialen verhuurd worden, worden geen opslagkosten in rekening gebracht. Zo kan je besparen op de kosten voor opslag.

Deelnemende musea hoeven dus zelf minder materialen aan te schaffen en op te slaan. Tegelijk is het duidelijk wat andere leden al via het systeem te huur aanbieden en het museum kan opslagkosten besparen door verhuur aan andere leden.

De tentoonstellingsmaterialen van Mu-

seumGoed zijn voor iedereen te huur. De website biedt de mogelijkheid te zoeken op omschrijving, artikelnummer, afmetingen, materialen etc. Zo is heel snel te zien welke sokkels van 120 cm hoog er zijn, en zo meer. ■

Op de Stepp website, onder thema's 'Duurzaamheid en innovatie' ga je verschillende linken uit het artikel kunnen terugvinden.